

Ka 'Umeke Kā'eo

KA LAMA

Welehu

Po'okumu Nohea: Mana'o

"Ke Kōkō 'o Maoloha i ka lani"

Ua ho'opihapiha 'ia ke kōkō i ka 'ai, 'o ke kalo 'oe, 'o ka ulu 'oe, 'o ka 'uala 'oe, 'o ke kō 'oe a nui hou aku nā 'ai i ho'okupu 'ia. A piha ke kōkō, hāpai 'ia nā kihi o ke kōkō a lū 'ia aku. Inā helele'i mai nā 'ai he nui mai nā maka o ke kōkō, e lako ana ka 'ai i kēlā makahiki. Inā pa'a ka nui o ka 'ai ma ke kōkō, he hō'ailona ia o ka hiki 'ana mai o ka wā wī.

Pono kākou e mākaukau i nā manawa a pau. Inā lupalupa ka 'āina a pōmaika'i kākou i ka 'ai a inā wī ka 'āina a nele ka 'ai. 'A'ole kākou kali i ka minuke hope loa. E 'ohi 'ē kākou i mākaukau i nā manawa a pau.

Na Po'okumu Nohea

Ka 'Umeke Kā'eo: Makahiki

Kepelino: He ho'okele kaulana 'o Makali'i no Hawai'ihoa. He mahi'ai maika'i loa 'o Makali'i a ua 'ohi a hō'ilī'ilī 'o ia i nā 'ano 'ai mai Kahiki mai: ka mai'a, uhi, kō, kalo, nā hua hoi a me nā lā'au hihi kahi e ulu ai nā 'umeke i'a a me nā hue wai. Pī ko Makali'i 'ano a no laila ho'oulu 'o ia i nā 'ai a pau ma kāna kōkō a kaula'i a'ela. I ka wā wī, kolo aku ka 'iole ma ke kōkō a Makali'i a nalinali akula 'o ia i ke kaula a helele'i mai ka 'ai i ka 'āina.

Fornander: He kupua 'o Makali'i a he ali'i 'o ia ma Kapakapakauaakane. I ka wā i lupalupa ai ka 'āina a lako ka 'ai, ho'oulu 'o ia i ka 'ai ma kāna kōkō. I ka wā wī, kaula'i akula 'o ia i kāna kōkō i luna lilo i 'ole lālau 'ia ka 'ai. E 'imi hele ana ka 'iole i 'ō a 'ō o ka 'āina i ka 'ai. 'A'ole na'e i loa'a maila. 'Ike 'ia kahi kōkō nui e lewalewa ana i ka lani. Pinana a'ela ka 'iole ma nā ao a me ke ānuenue a hō'ea akula i ke kōkō. Nalinali ka 'iole i waenakonu o ia kōkō a helele'i ka 'ai mai ka lani a lako maila ka po'e o ka honua i ka 'ai.

'Ōlelo No'eau

'O Mumu 'o Wawā 'o Kūpina'i ka leo 'ikuā o ka hekili i ka lani
~ Ka Mo'olelo Hiwahiwa o Kawelo

'O Keaukaha ke one hānau, 'o Ka 'Umeke Kā'eo ka pūnana, 'o ka 'ōlelo Hawai'i ke kahua. Eia nō māua, 'o Kumu Piliwailana Nahale-a, ke kumu papa 'elima lāua 'o Kumu Kamailelauli'i Davis, ke kumu kula kamali'i. He hoa pili, he hoa papa a he hoa kumu māua. Ua ho'omaka kēia pilina a māua mai ka papa mālaa'o a Kumu Hau'oli. 'O kēia ko māua makahiki mua ma ke a'o kūhelu 'ana, he mau kumu kula ho'i hā a piha nō māua i ka hau'oli me ka pōmaika'i i ka ho'i hou i ka piko, i Keaukaha, i Ka 'Umeke Kā'eo nō ho'i.

Ua ho'omaka māua ma ke kula 'o Ka 'Umeke Kā'eo ma ka makahiki 2005. Aia māua ma ka papa mālaa'o mua loa a Kumu Hau'oli. Ua le'ale'a loa kēia papa i ka pā'ani, ke a'o i nā mea hou loa e like me ka hua hakalama, a i ka 'ōlelo Hawai'i me nā hoa papa a me nā kumu, 'o Kumu Hau'oli lāua 'o Kumu Leinā'ala. A holomua māua i ka papa 'ekahi a Kumu Ku'uipo Kelekolio. Ua kālele a lu'u loa mākou ma ka heluhelu a me ke kākau ma o ka 'ōlelo Hawai'i, me ka ho'oikaika mau i ka lawena kūpono a me ka 'ike ku'una. 'O Kumu Trask kā māua kumu papa 'elua a he wā nui ia o ke mele, ka 'aka'aka a me ke kūkulu pilina 'ana ma ke kaiaulu o Keaukaha ma nā huaka'i like 'ole. A laila hō'ea māua i ka papa 'ekolu a Kumu Weller, he makahiki i a'o nui 'ia nā mele, nā oli a me nā hula a pa'a nō iā māua a i kēia lā. Na Kumu Ioane i a'o iā māua ma ka papa 'ehā. Mau nō ko māua wala'au no nā huaka'i mai kekahi moku a i kekahi; i Kohala no ka 'ike 'ana i ko Kamehameha one hānau a i Kīlauea no ke kipa 'ana i ka luapele. Ma ka papa 'elima a Kumu Wina, ua a'o mākou no nā loko i'a ma nā huaka'i i Papawai a i Keaukaha nei. 'O kēlā ko māua makahiki hope loa ma ke 'ano he hoa papa ma 222 Desha, ke kahua mua loa o Ka 'Umeke Kā'eo. Ma hope mai, ua ho'omau 'o Kumu Kamaile i kona ala 'ōlelo Hawai'i ma Ke Kula 'o Nāwahīokalani'ōpu'u a ua ha'alele 'o Kumu Piliwailana mai Ka 'Umeke ma ka papa 'ewalu no Kamehameha. He mau hali'a aloha kēia no ko māua wā ma Ka 'Umeke Kā'eo; ua holomua ma nā ala hou akā na Ka 'Umeke Kā'eo i ho'omākaukau mua iā māua.

Piha nō māua i ka ha'aheo i ka hiki ke ho'i mai i ke kula 'o Ka 'Umeke Kā'eo ma ke kūlana kumu. He leo mahalo kēia i nā kumu, nā 'anakē, nā 'anakala a me nā kānaka a pau i hānai pono iā māua ma kēia kaiaulu. Ma o ke kāko'o nui o kēlā kanaka, kēia kanaka, pēlā māua i hō'ea ai i ia pae kumu. 'O nā mea i a'o mua 'ia, e ili ana nō kēlā ma luna o kā māua po'e haumāna i mau kēlā 'ike. E ho'omau ana māua i ke kūpa'a ma ka 'ōlelo Hawai'i ma ke a'o 'ana i ka hanauna hou!

Mai ka 'āina mamao 'o Kaleponi a hiki i ka Moku O Keawe, aloha mai kākou. 'O 'Alohi Manuia ko'u inoa a he haumāna papa alaka'i wau. 'O Ka 'Umeke Kā'eo, he kula 'ōlelo Hawai'i a aia ia kula ma Keaukaha. Ua ho'omaka au ma ke kula 'o Ka 'Umeke Kā'eo mai ka makahiki 2014, he haumāna papa 4 i kēlā manawa a hiki i kēia makahiki, he haumāna papa 12.

Ua koho ko'u mau mākua i ke kula o Ka 'Umeke Kā'eo no māua o ko'u kaikunāne no ka mea ua makemake lāua iā māua e a'o i ka mo'omeheu a me ka 'ōlelo Hawai'i. No Keaukaha mai nō he mau hanauna o ko'u 'ohana, no laila he pilina ikaika ko'u i kēia kaiaulu.

Ua hānau 'ia au ma Kaleponi a hele kula nō ho'i i laila ma ko'u wā kamali'i. Ma hope mai ua ne'e ko'u 'ohana i Hawai'i nei. He 'iini ko ko'u mau mākua e komo piha māua o ko'u kaikunāne ma ke a'o 'ana i ka loina Hawai'i a i ke a'o pū 'ana i ka 'ōlelo makuahine. Ua kūpono ke kula 'o Ka 'Umeke Kā'eo - hiki ke a'o i ka 'ōlelo Hawai'i me ke kālele nui ma ka hana lima a me ke ō 'ana i ka 'ike ku'una. 'Oko'a 'o Ka 'Umeke Kā'eo mai nā kula 'ē a'e. A'o 'ia ka 'olelo Hawai'i ma nā 'ano like 'ole, 'o nā mele 'oe, 'o nā hula 'oe, 'o nā oli 'oe, 'o ke kilo 'oe, 'o nā puke 'oe, 'o nā ha'awina 'oe, 'o nā huaka'i 'oe a pēlā aku.

Hoīnana iā Keaukaha

na Manaiakalani Kalua

A ala, e ala īnana ho'i ē

'O ku'u 'āina ia a'o Keaukaha
ko luna, ko lalo, ko uka, ko kai
mai ka Palekai a'i Leleiwi
A ala, e ala, īnana ho'i ē

'O Puhi, 'o Kulapae, a'o Auwili
Mai Kokoiki a'i Keonekahakaha
A ala, e ala, īnana ho'i ē

A hiki maila i Honohononui
'O Holoholokai lāua 'o
Ka'umealani
Mai Kamokuna aku a'i Laehala
A ala, e ala, īnana ho'i ē

'O Lokowaka me kāna pili a'o
Peiwē
'O Lālākea me Hauani'o a'o
Kaumauí
A ala, e ala, īnana ho'i ē

'O Wai'ōlena a'o Waiuli
Mai Kā'iliwai a'i Pu'u'ōpio
Me Puakahīnano kahi loko i'a
A ala, e ala, īnana ho'i ē

'O Lehia, 'o Keonepūpū me
Lā'ieikawai
'O nā wāhine ia a'o Leleiwi
A ala, e ala, īnana ho'i ē

Oli Lanakila

I mua ē, i mua lā, i mua aku nō
A ki'ina 'ia ka lei, ka lei o ka lanakila

Oli Ho'olilo

Auē ua lilo ē ua lilo aku nō
Kūnou mākou a kūlou
E ka lanakila

Heleuī

I kā'eo no ka hanauna hou

Hakuna Matata

Ua ho'omaka 'o Leola Vares i ka hana keaka i 'elua makahiki aku nei. He hana keaka 'o Leola ma ka Wizard of Oz, Trolls World Tour, Riah and The Great Dragon, N2 Flix a me Lion King. He lālā 'o ia o ka hui hana keaka ma Lion King. Nona ke kuleana o ka hīmeni leo 'ekahi a me ka mele 'ana i ka leo alaka'i. Wahi a Leola 'o ka hulahula 'ana ma Lion King kāna māhele punahele. Ke nui a'e 'o Leola 'o ka hana keaka kāna e kaukia ai.

Nā Kānāwai me ka Papa 2 a Kumu Pōhai

Ho'okikī Kānāwai
‘O ke ho'okikī kānāwai ke kānāwai mua a Pele i kau ai ma luna o kona ‘āina a me ko laila po'e. ‘O ka ho'okikī ka ‘ā, hū a kahe o ka pele ma luna o ka honua.

Kua'ā Kānāwai
‘O ke kua'ā kānāwai ke kānāwai ‘elua a Pele i kau ai ma luna o ka ‘āina a me ko laila po'e. ‘O ke kua'ā ka ‘āina hou loa a Pele. Pa'a ka pōhaku ma luna akā mau nō ka wela.

Kai'okia Kānāwai
‘O ke kai'okia kānāwai ke kolu o nā kānāwai. He ‘āina kapu iā Pele wale nō, ‘a'ole hiki iā kānaka ke ‘a'e. ‘O ke kai'okia ka ‘āina hou a Pele a pau kona wela. ‘A'ohē ola.

Kīho'iho'i Kānāwai
‘O ke kīho'iko'i kānāwai ke kānāwai hope. ‘O kēia ka wā a Hī'iaka e ho'oulu hou ai i ka ‘āina. Na Hī'iaka e ho'iho'i hou i ke ola ma ka ‘āina.

Pōpeku Pop Warner

Ioane Miller (Papa 10)

Kamauli Oden (Papa 8)

Kalei Moon (Papa 7)

Aloha, ‘o wau ‘o Ioane Miller a he haumāna papa 10 wau ma Ka ‘Umeke Kā'eo. Pā'ani wau i ka pōpeku ma ke kime 'o Pana'ewa Ali'i. Ho'oma'ama'a mākou ma ka pāka 'o Pana'ewa kekahi. Pā'ani pū 'o Pono Miller lāua 'o Kamauli Oden, he mau haumāna papa 'ewalu lāua. Pā'ani pōpeku mākou ma ke kime like a ua eo iā mākou ke kūlana 3 ma ka pae Pop Warner. He "wide receiver" a he 'alihikūlele 'o Pono. He muku a he hope "Wide Receiver" 'o Kamauli. 'O ko'u kūlana pōpeku ka haunaku a me ka huki pōpō. He haumāna papa 'ehiku 'o Kalei Moon a he Iaina kūpale 'o ia na Hilo Spartans. Ho'okūkū mākou ma ka pae 14 no ka Pop Warner. E kaukia ana nō ko Pana'ewa Ali'i i eo ke kūlana 'ekahi iā mākou i kēia makahiki a'e.

Keaukaha

Palekai

Leleiwi

Puhi

Kulapae

Auwili

Kokoiki

Keonekahakaha

Honohononui

Holoholokai

Ka'umealani

Kamokuna

Laehala

Lokowaka

Peiwē

Lālākea

Hauani'o

Kaumaui

Wa'iōlena

Waiuli

Kā'iliwai

Pu'uōpio

Puakahīnano

Lehia

Keonepūpū

Lā'ieikawai

Kulapae

Hō'īnana i Keaukaha

Y	H	U	Q	S	A	A	I	L	I	W	U	A	L	R	C	Y	V	A	E
W	O	K	Y	I	X	H	E	T	W	T	K	A	M	O	K	U	N	A	A
C	P	E	G	B	R	A	H	K	A	U	M	A	U	I	J	Q	W	M	P
G	Y	A	Z	W	U	K	M	H	G	O	X	M	U	X	E	I	W	D	A
G	I	U	E	P	A	A	K	Z	A	S	E	N	H	D	V	A	S	H	L
S	L	K	B	P	U	H	Z	G	G	L	T	W	N	N	T	D	O	Q	U
H	U	A	I	A	W	A	K	I	E	I	'	Ā	L	L	N	M	'	U	K
I	I	H	K	F	G	K	K	Ū	P	Ū	P	E	N	O	E	K	I	L	T
A	A	A	Y	I	B	E	M	A	C	K	H	I	D	H	I	O	N	I	G
K	W	E	G	Y	E	N	A	V	H	E	T	N	I	E	M	X	A	F	E
O	B	P	A	S	A	O	P	W	L	I	S	A	P	P	I	H	U	I	Q
L	U	M	H	L	P	E	U	A	A	W	N	L	X	U	E	H	A	W	L
O	U	V	L	A	A	K	'	I	E	N	Ē	A	B	D	H	C	H	I	O
H	I	I	E	B	L	J	U	'	H	C	W	E	N	H	L	I	S	E	K
O	K	A	H	S	U	V	'	Ō	A	S	I	M	L	O	W	F	V	L	O
L	I	K	I	T	K	Q	Ō	L	L	W	E	U	U	K	X	P	B	E	W
O	O	E	A	O	W	T	P	E	A	S	P	'	I	Y	O	R	W	L	A
H	K	L	H	E	I	I	I	N	X	W	I	A	W	I	L	I	'	Ā	K
E	O	A	Y	E	D	Y	O	A	A	A	E	K	Ā	L	Ā	L	Y	D	A
R	K	P	Y	Z	E	F	W	H	O	N	O	H	O	N	N	U	I	D	

Ha'ina: 'Elelū

Noho au ma kou hale i nā lā a pau.

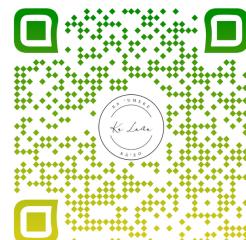

Aia au i 'ō a i 'ane'i.

Ke waiho 'ia ka mea'ai, na'u ana!

He aha au?

Ua pololei 'o Kawehi ke kaikuahine o Lamakū Carriaga-Roberts a me Kumu Miki'ala

Nane me Ulua'e:

He nuku ko'u akā 'a'ohe o'u hulu.

He 'inika ko'u akā 'a'ole au kākau.

He pū ko'u akā 'a'ohe o'u kani.

Mai pa'a i ko'u lima o 'ōpikopiko maila.

He aha au?

E pane i ka nane me kēia QR Code

NĀ LĀ KO'IKO'I:

Lā Nui: 'A'ohe Kula

- 8 Nowemapa (*Lā Koho Pāloka Laulā*)
- 11 Nowemapa (*Lā Koa Kahiko*)
- 24 Nowemapa (*Lā Ho'omaika'i*)
- 25 Nowemapa 25 (*Lā nui Kula*)

Hanana Kula

- 9 Nowemapa (*Makahiki*)
- 28 Nowemapa (*Lā Kū'oko'a*)

LĀ KŪ'OKO'A

o Hawai'i Nei

28 NOWEMAPA, 1843

"He Nani o Hawai'i
E Mau Kona Welo 'Ana"

Hua Ho'okō

'Ikepili Ka 'Umeke Kā'eo

Heluna Haumāna

- 287 haumāna mai ka pae kula kamali'i o Kai Kohola a i ka pae papa 12.

Palapala Lā Mua o Ke Kula

- Ua kō piha nā palapala lā mua o ke kula i 95% o nā haumāna.

Hō'ike NWEA

- Ua kō piha ka hō'ike NWEA i 98% o nā haumāna mai ka papa mālaa'o i ka papa 12.

Hō'ike KE AU

- Ua kō piha ka hō'ike KE AU i 97% o nā haumāna mai ka papa mālaa'o a i ka papa 12.

E 'Ōlelo Hawai'i Kākou:

Pepeke Henua:

po'o

Aia

piko

'o wai/ he
aha

'awe

ma hea

La'ana:

Aia / ke keiki / ma ke kula

Aia / 'o Kumu / ma ke ke'ena

Aia / ka puke / ma ke pākaukau

Pāpā 'Ōlelo Makua:

E _____ inoa _____, aia i hea 'oe? Aia wau ma _____.

Aia i hea kāu penikala? Aia ka'u penikala ma_____.

Aia i hea kāu ha'awina?

Aia ka'u ha'awina ma _____.

Ha'awaina:

E haku i 'elima hopuna 'ōlelo Pepeke Henua. E ho'opa'a i ka ha'awina ma ka ho'ohana 'ana i ke QR Code.

I ulu i ke kuamo'o

I mana i ka 'ōiwi

I kā'eo no ka hanauna hou